

SUSIKKO

METSÄHISTORIAN SEURAN JÄSENLEHTI 1/2022

SUSIKKO 1/2022

Metsä – vuodesta ja vuodenajasta riippumatta! ...	3	Savuinen savotta – Lapin kruununmetsien kartoitus ja arviointi	15
Tervetuloa vuosikokoukseen	4	Suomen Metsätieteellisen Seuran uusin tieteenalakerho edistää metsäsuhdetutkimusta	20
Kutsu	4	Suomalaiset maailman metsissä oppimassa ja opettamassa	21
Toimintakertomus vuodelta 2021	4		
Toimintasuunnitelma 2022	7		
Tilinpäätöksiä ja talousarvio 2022	10		
XV olympiadin tukkilaiskisat	11		

Susikko

Metsähistorian Seura ry:n jäsentiedote
1/2022

<http://www.metsahistoria.fi>
[seura\(at\)metsahistoria.fi](mailto:seura(at)metsahistoria.fi)

ISSN 2737-3428 (painettu)
ISSN 1799-0750 (verkkajulkaisu)

Julkaisija: Metsähistorian Seura ry
Ilmestyminen: kolme kertaa vuodessa
Toimituskunta: Heikki Roiko-Jokela, Antti Koskimäki,
Juha Aaltoila ja Tapio Kamppila
Taitto: DTPage Oy

Susikossa julkaistaan metsähistoriaan liittyviä tekstejä ja kuvia. Tekstiehdotuksia voi lähettää seuran osoitteeseen [heikki.roiko-jokela\(at\)jyu.fi](mailto:heikki.roiko-jokela(at)jyu.fi). Tekstin kirjoittamisessa on noudatettava kirjoitusohjeita, jotka ovat seuran kotisivuilla www.metsahistoria.fi/julkaisut/susikko.

Etukannessa tukkilaiskisojen tunnelmaa. ”Keluamisen lähtömerkki on annettu ja ensimmäiset aironvedot loiskahtavat”, todetaan kuvan alkuperäistiedoissa. ”Laiturilla kolmas vasemmalta ptj Vilho Ikonen ja toinen oikealta järjestelytoimikunnan puheenjohtaja, mh Torsten Lahti.” Ptj lienee piirityönjohtaja ja mh on metsänhoitaja. Kuva: Vuoksenniska, Imatra, 1954, Lusto/ Enson kokoelma.

Vuoden 1952 olympialaisten laajaan oheisohjelmaan kuului myös tukkilaiskisa Ahvenistolla Hämeenlinnassa. Siitä ei ole käytettävissä yhtään valokuvaa.

Takakannessa Hämeenlinnan olympiaviikon ohjelmajuliste. Kuva kirjasta *Hämeenlinnan olympialaiset 1952*.

Puheenjohtaja Heikki Roiko-Jokela
Varapuheenjohtaja Kari Mielikäinen

Muut hallituksen jäsenet
Tapio Kamppila, *sihteeri*
Jarmo Hämäläinen
Leena Karjalainen-Balk
Nuutti Kiljunen
Pirkko Kivinen
Jukka Nerg
Jaakko Niemistö
Marko Rikala

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ
Ihminen ja metsä

Metsä – vuodesta ja vuodenajasta riippumatta!

Metsä on tärkeä osa useimpien suomalaisten elämää. Tavalla tai toisella. Jos ei muutoin, niin vähintäänkin metsät tarjoavat mahdollisuuden virkistykseen. Kesäaikana luonto toki näyttää parhaat puolensa metsään meneville, mutta ei talvenkaan oloissa ole valittamista: lumiset maisemat, talven pakkaslumi puun oksilla, talviauringon kimaltelu hangilla...

Tänä talvena lunta on todellakin riittänyt ja esimerkiksi metsiin ajetut latuverkostot ovat antaneet erinomaiset mahdollisuudet hiihtoon aina eteläisintä Suomea myöten. Lumikolan varressa voi toki hermo välillä lumentulon kanssa kiristyä, mutta kannattaa silti nauttia tästä! Monta talvea on mennyt siten, että lunta on ollut hyvinkin vähän – liikaa ehkä lenkkeilyyn metsissä, mutta liian vähän latuja ja muita metsäisiä talviharrasteita ajatellen.

Talven selkä on kuitenkin jo taittunut ja päivät ovat selvästi jo valostuneet. Laskiaisenkin on aivan pian ja siitä matka jatkuu kohti kevättä.

Laskiaisesta tulikin mieleeni – metsiä sivuten – että laskiaistiistaina, 80 vuotta sitten, järjestettiin Suomessa niin sanotut ”laskiaistalkoot”. Niistä muodostui keskeinen merkkipaalu kansalaisten omatoimisessa polttopuun hankinnassa: Suomi eli tuolloin sotavuosia; jatkosota oli alkanut muutamaa kuukautta aiemmin ja miehet olivat rintamalla. Samaan aikaan elettiin vuosisadan kylmimpiä vuosia ja pakkaslukemat kipusivat toistuvasti ennätyksiinsä. Polttopuuta oli saatava turvaamaan kaikkien kansalaisten, mutta etenkin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten elämää. Kansa osoitti voimansa ja yksimielisyytensä: yhteisvoimin ryhdyttiin toimeen.

Tuon laskiaistiistain luomalta perustalta, syksyllä 1942, käynnistettiin ensimmäinen mottitalkoovuosi. Tunnukseksi tuli ”Motti mieheen”. Ensimmäisten organisoitujen talkoiden tulos oli kotirintamalla sekä rintamalla tehdyt motit yhteenlaskien 1,2 miljoonaa pinokuutiometriä. Vuonna 1943 talkoiden oheen tuli myös hakkuuvelvoite ”kansanhakkuiden” nimellä.

Suomi joutui tuolloin sodan myllerrysten ohella kohtaamaan vielä sääolojenkin aiheuttamat vaikeudet. Kuitenkin maa selvisi näistä valtavista haasteista!

Yhteistyöllä sekä metsien ja niiden antimien turvin.

Heikki Roiko-Jokela

Tervetuloa vuosikokoukseen

Kutsu

Metsähistorian Seura ry:n vuosikokous pidetään keskiviikkona 30.3.2022 klo 13.00. Kokouspaikaksi on varattu Tieteiden talon väistötilat, Runeberginkatu 14–16 Helsinki. Myös etänä mukaan voi Talven selän taitajaisten tapaan liittyä nettisivujemme ajankohtaisuuksien kautta.

Vuosikokousasiat:

1. Kokouksen avaus
2. Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään tilinpäätös, vuosikertomus ja toiminnantarkastajien lausunto
6. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä
7. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä liittymis-, jäsen- ja kannatusmaksun suuruus kulumassa olevalle vuodelle
8. Päätetään hallituksen jäsenten ja toiminnantarkastajien palkkioista ja matkakulujen korvauksista
9. Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet erovuoroisten tilalle
10. Valitaan kaksi toiminnantarkastajaa ja heille varahenkilöt
11. Käsitellään muut kokouksutussa mainitut asiat
12. Kokouksen päättäminen

Hallitus

Kokouksen jälkeen kuullaan esitys seuran tammikuussa julkaisemasta ”Suomalaiset maailman metsissä oppimassa ja opettamassa” -kirjasta. Esitelmöitsijänä toimivat kirjan toimittaneet Pekka T. Rajala ja Anna-Leena Simula.

Metsähistorian Seura ry

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2021

Vuosi 2021 oli Metsähistorian Seuran 27. toimintavuosi.

1. Yleistä

Seuran jäsenmäärä 31.12.2021 oli 238 varsinaista jäsentä (2020: 238) ja 10 kannattajajäsentä (2020: 10).

Seuran hallitus vuosikokouksen 24.3.2021 jälkeen oli seuraava: Heikki Roiko-Jokela – puheenjohtaja, Kari Mielikäinen – varapuheenjohtaja, muut jäsenet; Jarmo Hämäläinen, Nuutti Kiljunen, Pirkko Kivinen,

Jukka Nerg, Jaakko Niemistö, Leena Karjalainen-Balk ja Marko Rikala. Hallitus piti seitsemän kokousta. Kokousmuotona toimivat sähköiset etäyhteydet.

Seuran sihteerinä ja taloudenhoitajana toimi Tapio Kamppila. Kirjanpidosta huolehti Tili-Woolen Ky Asikkalasta. Toiminnantarkastajat olivat Esko Pakkanen ja Jaakko Punkari.

Metsähistorian Seura on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Suomen Metsäyhdistyksen jäsen.

Koronapandemia vaikutti vuoden 2021 toimintaan, vaikka kotimaan retkeily järjestyikin ja Talven selkää päästiin taittamaan etänäkin.

2. Toiminta

2.1. Toiminnan kehittäminen

Vuoteen 2019 asti toiminnan perustana ollut strategia 2012–2017 tarkistettiin perusteellisesti hallituksen toimin ja sidosryhmiä kuullen. Uusi strategia vahvistettiin vuosikokouksessa 2020, jolloin sen toimeenpano ja seuranta aloitettiin.

2.2. Vuosikokous

Seuran vuosikokous pidettiin 24. maaliskuuta etäyhteyksin. Puheenjohtajana toimi Risto Hyvärinen. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Kokouksen jälkeen Helsingin yliopiston Maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan professori Pasi Puttonen esitelmöi maamme metsäalan ylemmästä koulutuksesta.

2.3. Retkeily

Vuoden 2021 retkeily järjestettiin Satakuntaan loka-kuussa. Kohteina olivat muun muassa Vuojoen kartano, A. Ahströmin toiminta Noormarkussa ja Noormarkkua muutenkin sekä Rosenlew-museo Porissa.

Retkeilystä kaikkineen on selostus Susikossa 3/2021.

2.4. Tutkimus-, seminaari- ja asiantuntijatoiminta

Jo perinteeksi muodostuneet Talven selän taittajaiset pidettiin etäyhteyksin 17. helmikuuta 2021. Tilaisuuden pääteemana oli ensimmäistä valtakunnan metsien inventointia edeltäneet selvitykset ja koko maata kattavan inventoinnin läpivientiä varmisteleva koeinventointi Sahalahden ja Kuhmalahden metsissä vuonna 1912. Yleisöä oli miltei 40 henkeä.

Aiheesta alustivat MMT Risto Päivinen ja MH Timo Kivimaa. Päivinen toimi Joensuun yliopiston professorina ja sen jälkeen Euroopan Metsäinstituutin, EFI:n, johtajana. Kivimaa toimi Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n metsänhoitopäällikkönä ja edelleen UPM-Kymmene Oyj:n metsänhoitojohtajana.

Maamme ensimmäinen valtakunnan metsien inventointi tehtiin vuonna 1921–1924, joten maailmankin mitassa merkittävien aika- ja kehityssarjojen teko yhden maan metsistä on täyttänyt sata vuotta.

Enemmän Talven selän taittajaisista Susikossa 1/2021.

2.5. Pohjoismainen yhteistyö

Ruotsin metsähistorian seura piti 30-vuotisjuhlakonferenssinsa etäyhteyksin 25.3.2021.

Ohjelmassa oli esityksiä neljästä pohjoismaasta. Konferenssin avasi Ruotsin metsähistorian seuran puheenjohtaja Han-Jöran Hildingsson. Janina Priebe Uumajan yliopistosta tarkasteli metsää ja ilmastoa metsähistoriallisesta perspektiivistä. Jimmy Jönsson Lundin yliopistosta tarkasteli biologiaa ja metsänhoitoa 1900-luvun alkupuolella. Tomas Lundmark Ruotsin maataloustieteellisestä yliopistosta kuvaili tämän ajan ja tulevaisuuden vaatimuksia metsälle. Erik Walfredsson veti jakson yhteen.

Päivän toisena osuudessa tähyiltiin metsähistorian roolia ja asemaa neljässä pohjoismaassa. Siitä keskustelivat yliopistojen metsämuseoiden ja metsähistorian seurojen edustajat, Suomesta Leena Paaskoski ja Antti Koskimäki.

Konferenssin yhteydessä järjestettiin 26.3.2021 myös pohjoismainen metsähistoriakokous, jossa keskusteltiin yhteistyön kehittämisestä ja sovittiin tulevien vuosien toiminnasta. Koskimäki osallistui seuran puolesta tähänkin.

2.6. Julkaisutoiminta

Kirja metsäalan kehitysyhteistyöstä

Talven selän taittajaisissa vuonna 2017 kuultiin useita suomalaista metsäalan kehitysyhteistyötä valottavia esityksiä. Tilaisuudessa sai alkunsa alaa laajemmin esittelevän kirjan, silloiselta nimeltään Suomalaiset maailman metsissä, tekeminen. Eri puolilta alaa tuntevat asiantuntijat kirjoittivat kokemuksistaan eri puolilla maailmaa. 472-sivuinen kirja kirjoitettiin, taitettiin ja painatettiin valmiiksi vuonna 2021.

2.7. Tiedotustoiminta

Jäsentiedote Susikko julkaistiin kolme kertaa. Susikot ilmestyivät ilmoituksen kera sähköisenä seuran kotisivuilla. Ne myös postitettiin lehtisenä niille seuran jäsenille, jotka eivät käytä Internetiä tai eivät ole ilmoittaneet sähköpostiosoitettaan. Sivumäärä oli yhteensä 96. Edellisenä vuonna sivuja oli yhteensä 88.

Susikon tehtävänä oli perinteiseen tapaan sekä ennakkotiedottaminen tilaisuuksista että kertominen toiminnan tuloksista. Julkaisujen, opintomatkojen ja tilaisuuksien esittelyt löytyvät Susikoista. Lisäksi niissä julkaistiin muun muassa metsähistoriaa käsitteleviä lyhyitä artikkeleita ja kirja-arvosteluja.

Metsähistorian Seuran verkkosivut www.metsahistoria.fi toimivat Tieteellisten seurain valtuuskunnan palvelimelta käsin. Nettisivuilla oli vuoden aikana 7 411 kävijää. Kesästä 2016 asti auki olleilla Facebook-sivuilla (www.facebook.com/groups/metsahistoria) on myös tiedotettu Seuran asioista ja keskusteltu metsähistoriasta.

Tapahtumista ja opintomatkoihin tiedotettiin jäsenille myös sähköpostin avulla. Eri tiedotuskanavia käyttäen lähestyttiin myös seuran ulkopuolisia historianharrastajia. Käytössä olivat muun muassa Suomen historiaverkko Agricola sekä Metsämiesten Säätiön ja Suomen Metsämuseo Luston verkkosivut ja tiedotteet.

2.8. Metsähistorian tutkijaseminaari

Vuosilusto 14:n aineiston kirjoittaminen aloitettiin vuonna 2021. Julkaisu perustuu Suomen Metsämuseo Luston, Metsähistorian Seuran ja Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksen Jyväskylässä syksyllä 2021 järjestämän tutkijaseminaarin esitelmiin. Tieteellisten Seurojen Valtuuskunnalta on haettu Vuosiluston tekemiseen osarahoitusta. Tutkijaseminaari- ja Vuosilusto-toimikunnan jäsenet ovat Heikki Roiko-Jokela, Leena Paaskoski, Reetta Karhunkorva, Marko Rikala ja Anneli Viherä-Aarnio.

Tarkemmat kuvaukset seminaariesityksistä Susikossa 3/2021.

2.9. Muu toiminta

Seura piti yhteyttä perinne- ja historyayhdistyksiin ja alan muihin yhteisöihin sekä kotimaassa että ulkomailla. Suomen Metsämuseo Luston kanssa jatkettiin useita yhteisiä hankkeita.

3. Resurssit ja talous

Toimintaa hoidettiin pääasiassa talkootyönä. Taloushallinnosta vastasi Tapio Kamppila ja kirjanpidosta huolehti Tili-Woolen Ky. Susikon taittotyön teki tilaustyönä viestintäyrittäjä DTPage Oy ja postituksesta huolehti postituspalvelu Laine.

Metsämiesten Säätiöltä saatiin merkittävä 7 000 euron apuraha toiminnan kehittämiseen, kansainväliseen toimintaan, tiedotukseen ja viestintään. Metsäalan kehitysyhteistyökirjaan saatiin 3 000 euron avustukset Teollisuuden Metsänhoitajilta ja Suomen Metsäsäätiöltä.

Tilikauden alijäämä oli 1 862,33 euroa. Edellisvuonna vastaava luku oli 3 866,21 euroa ylijäämäinen. Taseen loppusumma 31.12.2021 on 19 068,09 euroa. Vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 7 778,95 euroa. Oma pääoma vuoden vaihteessa oli 5888,62 euroa.

TOIMINTASUUNNITELMA 2022

METSÄHISTORIAN SEURA – SUOMALAISEN METSÄN SANANSAATTAJA

Vuosi 2022 on Metsähistorian Seuran 28. toimintavuosi. Tämä suunnitelma perustuu seuran strategiaan, joka vahvistettiin vuosikokouksessa 2021.

Sekä päättynyt vuosi 2021 että vuosi 2022 ovat koronapandemian sävyttämiä ja virus rajoittaa toimintaa. Vuodelle 2021 suunnitelluista asioista osa jätettiin tekemättä tai siirrettiin kuluvalle vuodelle. Vuoden 2022 suunnitelma toteutetaan koronan tuomin reunaehdoin tai tapahtumia siirretään pidettäväksi oloissa, jolloin ne ovat turvallisesti toteutettavissa.

METSÄHISTORIAN SEURAN STRATEGIA

Metsähistorian seura on käytännöllinen ja tieteellinen yhteisö, joka tutkii ja tekee tunnetuksi metsäluonnon ja metsien kestävästä käytöstä, hoidon ja suojelun historiaa tulevaisuuden hyväksi.

Arvot

Laaja-alaisuus

Metsähistorian Seuran voimavara ovat erilaiset ja erilaisissa tehtävissä toimivat ihmiset. Seura liikkuu ajassa, joka lähtee jääkaudesta ja jatkuu tulevaisuuteen. Toiminnassa on useita ulottuvuuksia elottoman ja elollisen luonnon puitteissa. Keskeisenä tehtävänä on metsien merkityksen sekä metsäsuhteen tarkastelu.

Avarakatseisuus

Seura tarkastelee avoimesti metsien kehitystä ja roolia ekologien, taloudellisten, sosiaalisten ja henkisten arvojen kautta. Seuran toimintaan vaikuttavia ja toimintaa sivuavia tieteitä ja elämäntieteitä on runsaasti luonnontieteiden, teknologian, humanismin, lääketieteen, taiteiden ja kulttuurin piirissä. Niistä hankitaan vaikutteita ja uusia tahoja etsitään. Kaikki metsiin liittyvä historia kuuluu seuran toimintapiiriin. Metsäpolitiikka on merkittävässä metsätalousmaassa keskeinen

aihealue. Ilmaston muutos otetaan vahvasti huomioon toiminnassa. Kansainvälisyydestä haetaan voimaa. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on merkittävä voimavara.

Asiantuntijuus

Toiminnan lähtökohtana ja tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan todennettu ja varmistettu tieto. Tietoa hankitaan tutkimuksista, kirjallisista tietolähteistä, toimijoilta suullisena tietona sekä käytännössä koettuna havaintoina. Seuran julkaisuihin ja muussa tiedottamisessa olevaan tietoon voi viitata luottavaisesti.

Toiminnan painopisteet

Tiedon hankinta ja tuottaminen

Metsähistoriaan kuuluvaa tietoa hankitaan tuomalla seuran tilaisuuksiin sekä Susikon kirjoittajiksi alan parhaita asiantuntijoita. Alasta kiinnostuneita kannustetaan palkitsemalla opinnäytteiden tekijöitä. Seura avustaa alan tutkijoita. Metsähistorian alan väitöskirjoja voi hyvin valmistua yksi vuodessa ja muita opinnäytteitä viisi. Perinnetyö ja aineistojen, esimerkiksi valokuvien keruu on koko kentän ja jäsenistön tehtävissä olevaa työtä. Tämä työ tehdään systemaattiseksi ja tässä päätoimijoita ovat sen alan laitokset, keskeisenä Lusto, joiden tukena seura on.

Tiedonvälitys

Seura välittää tietoa sekä suullisesti että kirjoitetussa muodossa. Jäsenlehti Susikko on vapaasti internetin kautta luettavissa ja se on keskeinen kanava. Kirjoja tuotetaan tarvittaessa, erityisen alaan kuuluvan aiheen ilmetessä. Sähköinen viestintä on jatkuvaa ja sen ajantasaisuus on erityisen huomion kohde.

Seuran kehittäminen

Jäsenten ajan tasalla pito seuran toiminnasta ja metsähistoriasta on toiminnan kehittämisen perusedellytys. Tällä varmistetaan osaltaan, että seuraan halutaan kuu-

lua ja siinä halutaan pysyä. Korkealaatuiset tilaisuudet palvelevat samaa asiaa. Seuran jäsenmäärää tulee kasvattaa, jotta toimintaa voidaan edelleen kehittää ja laajentaa. Seuran toiminnasta levitetään tietoa erityisesti metsäalan järjestöille.

TOIMINTA

Jäsentilaisuudet ja retkeilyt

Perinteinen Metsähistorian Seuran vuoden avaustapahtuma, Talven selän taittajaiset, pidetään keskiviikkona 9.2.2022 kello 14.00. Tapahtuma järjestetään etäosallistumisina. Juha Salmi pitää esityksen ”Savuinen Savotta” -kirjasta.

Seuran vuosikokous 2022 ja esitelmätilaisuus järjestetään keskiviikkona 30.3.2022 alkaen kello 13.00. Kokousasioiden jälkeen kuullaan esitys ”Suomalaiset maailman metsissä” -kirjan tekijöiltä. Tarkempi tiedotus jäsenistölle Susikossa 1/2022.

Metsähistorian Seura järjestää vuosittain esitelmiä ja seminaareja metsähistoriaan liittyvistä aiheista. Tilaisuudet, kuten muutkin Seuran tapahtumat ovat avoimia kaikille asiasta kiinnostuneille.

Vuoden 2022 retkeily suunnataan Keski-Suomeen ja Päijänteen alueelle. Retkeily pyritään järjestämään alkusyksystä. Retkeilyllä perehdytään muun muassa alueen metsätalouteen ja toimijoihin.

Vuosilusto

Vuosilusto 14 julkaistaan vuonna 2022 verkkojulkaisuna yhdessä Suomen Metsämuseo Luston kanssa. Vuosilustosta otetaan myös pieni painos. Julkaisu on vertaisarvioitu ja sen julkaisufoorumien luokitus on 1. Vuosiluston aihe on Metsät ja tulevaisuus.

Vuosilusto 14:n aineiston kirjoittaminen aloitettiin vuonna 2021. Julkaisu perustuu Suomen Metsämuseo Luston, Metsähistorian Seuran ja Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksen Jyväskylässä syksyllä 2021 järjestämän tutkijaseminaarin esitelmiin. Tieteellisten Seurojen Valtuuskunnalta on haettu Vuosiluston tekemiseen osarahoitusta. Tutkijaseminaari- ja Vuosi-

lusto-toimikunnan jäsenet ovat Heikki Roiko-Jokela, Leena Paaskoski, Reetta Karhunkorva, Marko Rikala ja Anneli Viherä-Aarnio.

Kirja metsäalan kehitysyhteistyöstä

Talven selän taittajaisissa vuonna 2017 kuultiin useita suomalaista metsäalan kehitysyhteistyötä valottavia esityksiä. Tilaisuudessa sai alkunsa alaa laajemmin esittelevän kirjan, silloiselta nimeltään Suomalaiset maailman metsissä, tekeminen. Eri puolilta alaa tuntevat asiantuntijat kirjoittivat kokemuksistaan eri puolilla maailmaa. Alkuvuodesta 2022 julkaistava 472-sivuinen ”Suomalaiset maailman metsissä oppimassa ja opettamassa” -kirja kirjoitettiin, taitettiin ja painatettiin valmiiksi vuonna 2021.

Metsäalan tietohallinnon aineisto

Metsähistorian Seuran hallinnoima on käynnistetty tutkimushanke *Reikäkorteista ”ruudun ääreen” ja bittiavaruuteen – Metsäsektorin digitalisoituminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle*. Suunnitellussa tutkimuksessa selvitetään, raportoidaan ja analysoidaan, kuinka tietotekniikka kehittyi informaatioteknologiaksi metsäsektorilla noin 50-vuoden aikajänteellä ja miten se vaikutti työn arkeen. Historian tutkimuksen kautta on mahdollista saada tutkittua tietoa metsäsektorin digitalisaatiokehityksestä, tehtyjen ratkaisuiden vaikutuksista ja havaita mahdollisia pidempi aikaisia kehityslinjoja. Nämä historian tutkimuksen elementit tuottavat pohjan, johon nykyhetken ratkaisuja voidaan peilata ja jonka muodostaman historiallisen taustan varaan voidaan perustaa tulevaisuusorientoituneet tutkimukset. Hankkeessa kartoitetaan myös digitalisaation tulevaisuuden mahdollisuuksia metsäsektorilla. Suunniteltu tutkimus auttaa tätä kautta metsäsektorin nykyhetken toimintaa ja tulevan toimintaympäristön ennakkointia.

Muuta julkaisutoimintaa

Metsähistorian Seura toimittaa aiheita ja aineistoja julkaistavaksi metsäalan ja historia-alan julkaisuissa ja lehdissä. Seuran julkaisuja myydään seuran tilaisuuksissa, Luston Puodissa Punkaharjulla ja Tiedekirjassa Helsingissä.

Tutkimusyhteistyö

Seura tekee aloitteita metsähistorian tutkimus- ja julkaisuhankkeista, metsäperinteen tallennuksesta sekä kartoittaa ja välittää tietoa metsähistoriaan liittyvistä, meneillään olevista tutkimushankkeista. Opinnäytteitä palkitaan.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaista yhteistyötä jatketaan.

Asiantuntijatoiminta

Seuran jäseniä toimii asiantuntijoina erilaisissa alan hankkeissa ja muun muassa referee-arvioitsijoina kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

Jäseniä innostetaan ilmoittautumaan asiantuntijoiksi Kysy museolta -palveluun, jossa yleisö voi kysyä metsähistoriaan liittyvistä asioista ja Suomen Metsä museo Lusto pyrkii etsimään kysymyksille asiantuntevat vastaajat. Palveluun liittyen ja sen ohessa tuetaan erityisesti uusia metsähistoriallisten julkaisujen tuottajia kirjoitustyöhön ja julkaisemiseen liittyvissä kysymyksissä.

Viestintä

Seuran toiminnasta tiedotetaan Susikossa, seuran tilaisuuksissa, verkkosivuilla, Facebookissa, sähköpostitse sekä metsäalan lehdissä ja valtakunnallisten historia- ja metsätieteiden kanavien kautta.

Jäsenlehti Susikko toimitetaan kolme kertaa seuran verkkosivuilla luettavana sähköisenä tiedotteena ja tarpeen mukaan jäsenille lähetettävänä tulosteena. Kolmen Susikon vuotuinen sivumäärä on koronapandemiankin aikana asettunut sadan sivun vaiheille.

Muu toiminta

Seura pitää yhteyttä tiedeyhteisöihin, historia- ja perinneyhdistyksiin sekä alan muihin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla. Tavoitteena on keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä yhteistyö ja työnjako. Monipuolista yhteistyötä Suomen Metsä museo Luston kanssa jatketaan.

Hallitus pitää kokouksen 4–6 kertaa vuodessa.

VOIMAVARAT JA TALOUS

Seuran toiminta pohjautuu pääosin vapaaehtoistyöhön. Luottamustehtävissä ja hankkeissa toimivien henkilöiden erilliskulut korvataan. Tarvikkeita ja palveluksia pyritään saamaan lahjoituksina. Retkeilyjen kulut katetaan osallistumismaksuilla ja avustuksilla.

Erilaisiin hankkeisiin, tutkimuksiin, seminaareihin, pohjoismaiseen yhteistyöhön, julkaisutoimintaan ja tiedotukseen haetaan ulkopuolista rahoitusta.

Seuran sihteerinä ja taloudenhoitajana toimii Tapio Kamppila. Kirjanpidosta huolehtii Tili-Woolen Ky. Suosikon taittaa DTPage Oy. Nämä toiminnot tapahtuvat ostopalveluina.

Toiminnan rahoitus koostuu pääosin jäsenmaksuista. Merkittävä toiminnan rahoittaja on Metsämiesten Säätiö. Tieteellisten seurain valtuuskunta tukee Vuosilustoa.

Talousarvion loppusumma alustavan laskelman mukaan vuonna 2022 on 28 000 euroa. Jäsenmaksukertymäksi on arvioitu 7 000 euroa.

YHTEYSTIEDOT

Seuran kotisivut löytyvät osoitteesta www.metsahistoria.fi ja sähköpostiosoite vastaavasti seura@metsahistoria.fi. Seura käyttää myös Facebook-sivustoa ”Metsä historia”.

TILINPÄÄTÖKSIÄ JA TALOUSARVIO 2022

Euroa	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022
TUOTOT					
Retkeilytuotot, kotimaa	5000		5000	5775	6000
Vuosilusto, muut julkaisut	3000	2252	3000	6052	6000
Kansainvälinen toiminta, pohjoismaat					
Muut tuotot					
Yhteensä	8000	2252	8000	11827	12000
KULUT					
Muut matkalaskut	2500		1500		1000
Kokouskulut- ja neuvottelukulut	1800	798	500	166	500
Toimistokulut	400	1096	400	585	600
Seminaarit ja muut tilaisuudet	400	294	400		400
Retkeilykulut	4500		4500	6591	6000
Jäsenmaksut	270	263	270	333	300
Pankkikulut	230	176	230	318	300
Postikulut					
Huomionosoitukset, edustus	200	121	200		200
Tutkimushanke					7000
Kirjaprojekti	5000	264	5300	14994	1400
Susikko	1800	3372	1800	2688	3100
Vuosilusto ja muut julkaisut	2500	4571	2400		2500
Sihteerin palkkio	3000	1501	3000	3005	3000
Stipendit					500
Ulkopuoliset palvelut					
Kansainvälinen toiminta, pohjoismaat	1200		1200		1000
Muut kulut	200		200		200
Korkokulut					
Yhteensä	24000	12456	21900	28680	28000
VARAINHANKINTA					
Jäsenmaksut	6000	6070	6000	6990	6000
Kannatusmaksut	1000	1000	1000	1000	1000
Metsämiesten Säätiön avustus	7000	7000	7000	7000	7000
TSV:n avustus	2000				2000
Korkotuotot					
Varainhankinnan muut tuotot					
Yhteensä	16000	14070	14000	14990	16000
TULOS	0	3866	100	-1862	0

XV olympiadin tukkilaiskisat

Tänä vuonna tulee pyöreät 70 vuotta täyteen Suomessa järjestetyistä olympialaisista. Olympialaisten tapahtumia oli monella paikkakunnalla Helsingin ja pääkaupunkiseudun ohella. Urheilun ohella kisoihin kuului monenlaisia kulttuuri, viihde- ja ajanvietetapahtumia, muun muassa näytösluonteinen tukkilaiskilpailu. Sellainen oli Hämeenlinnan Ahvenistolla, jossa järjestettiin suurin osa nykyaikaisen viisiottelun olympiakampailuista. Hämeenlinnassa pelattiin myös maahockeyn sijoituksista sarjassa, johon osallistuvat neljän parhaan joukkueen taakse jääneet. Jalkapalloakin pelattiin Hämeenlinnassa. Näitä vähemmän esillä olleita tapahtumia selostetaan lyhyesti tässä kirjoituksessa myös.

“Heinäkuun hämärtyvässä illassa, nuotiotulien loisteessa vietettiin eilen [26.7.1952] Ahveniston urheilukeskuksessa näytösluontoisena tukkilaiskisoja, jotka muodostuivat kauttaaltaan onnistuneiksi, joten paikalle saapunut yli kaksituhantinen yleisöjoukko poistui tilaisuudesta tyytyväisenä näkemäänsä ja kuulemaansa. Ahveniston järvi oli saanut ympärilleen tukkilaisromantiikkaa, sinne oli tuotu tukkisuma ja järvi puomitettu poikittaissuuntaan.” Näin aloitettiin selostus Hämeen Sanomissa. Lehti selosti tuon tapahtuman hyvin ja muutenkin lehti piti hyvin lukijansa ajan tasalla olympialaisista. Toinen merkittävä lähde tapahtumiin on Pentti Pirhosen kirjoittama kirja vuodelta 1988, *Hämeenlinnan olympialaiset 1952, XV olympialaisten nykyaikainen 5-ottelu*.

Tilaisuuden alussa ja aikana Kaupungin Torvisoitto-kunta esitti musiikkia. Tapio Rautavaara ihastutti yleisöä lauluillaan. Teatterinjohtaja Lauri Leino, 1970-luvulla Havukka-ahon ajattelijana kansan suosikiksi tullut, hauskutti kuulijoitaan. Hattulan Mieskuoro lauloi maisteri Jorma Kuusterän johdolla. Tervehdyspuheessaan ylimetsänhoitaja Martti Wirtanen tarkasteli myös metsiemme kansantaloudellista merkitystä. Wirtanen toimi tuolloin Metsähallituksen Tammelan hoitoalueen aluemetsänhoitajana.

Kilpailun näytösluontoisuudesta johtuen osanottajajoukko oli pieni, mutta tasokas. Kilpailu aloitettiin

sadan metrin pituisella suma- ja puomijuoksulla. Sen voitti 19-vuotias evijärveläinen valtakunnan mestari Pentti Kniiivilä ajalla 56 sekuntia. Kilpailuun osallistuivat myös Heinosen sisarukset Kirsti ja Ritva. Sestomisen voittaja oli Kalevi Piironen Kuopiosta. Tässä oli naisilla oma sarjansa. Tämä oli sisarusten kilpailu.

Kelusoutukilpailussa, jossa ylitettiin kaksi puomia ja kierrettiin järven pohjoispäässä oleva vene, otti osaa kuusi joukkuetta. Ne olivat Mikko Kaloinen Oy:n, Rosenlew-yhtiön, Nokia Oy:n, Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n [Herman] Laamasen piirin, OTK:n Puu Oy:n ja Hämeen Vaneri Oy:n joukkueet. Kussakin joukkueessa oli kolme jäsentä. Voittajaksi suoriutui Mikko Kaloinen Oy. Yhtyneiden joukkueessa kilpaili olympiavoittaja Veikko Hakulinen.

Tukkilaivalakilpailuun otti osaa kolme miestä. Tukki oli kuitenkin niin kiikkerä, että kunnon tulokseen ei kukaan kilpailijoista päässyt, todettiin Hämeen Sanomissa. Ylivoinainen voittaja oli Kalevi Piironen. Palkintojen jaon jälkeen suoritettiin venekuntien välinen köydenvetokilpailu soutaen. Hämeen Vaneri Oy voitti tämän kilpailun.

Palkintojen jaosta huolehtivat Martti Wirtanen ja metsäteknikko Aarne Kankainen. Kuuluttajana toimi metsänhoitaja Jaakko Simolinna. Tilaisuuden päätteeksi soittokunta esitti Humpin marssin. Tilaisuus päätettiin ‘tukkilaistanssiaisilla’. Tanssilava oli erikseen rakennettu ja mainonnassa todettiin sen oleva suurlava.

Tukkilaiskisan tarpeet, puomit, kuluveneet ja tukkisuman Ahvenistolle hankki metsäpiiripäällikkö Herman Laamanen, siis Yhtyneet Paperitehtaat. Tämä todetaan Etelä-Hämeen Metsänhoitajat ry:n historiikissa *Silmissä siintää metsä* vuodelta 1999. Valkeakoskella pääkonttorilla ihmeteltiin, miten muutamien tukkierien autokuljetus Valkeakoskelle oli tullut niin tavattoman kalliiksi. No – maksoi mitä maksoi – Laamasta pidettiin ‘kenraalin miehenä’. Tämän kirjoituksen tietouden hankinnassa oli mukana puuteollisuusteknikko Tauno Korhonen. Hän toimi Sotka Oy:ssä. Parhaat kiitokset!

Etelä-Hämeen Metsäalan Yhteistoiminta naapureineen

Olympialaisen tukkilaiskisan toimeenpanivat alueen metsäammattilaiset, monissa yhteyksissä yhteisiä asioita hoitaneet miehet. Alueelle oli vuonna 1949 perustettu tukkilaiskilpailujen ja myöhemmin metsäurheilun toimeenpanijaksi Etelä-Hämeen Metsäalan Yhteistoiminta ry – EHYMY. Sen perustivat Etelä-Hämeen Metsänhoitajat, Etelä-Hämeen Metsäteknikot, Suomen Puumiehet Kanta-Hämeen kerho ja Hämeenlinnan seudun Metsä- ja uittomiehet. Perustavassa kokouksessa 23.10.1949 oli kymmenen osanottajaa, heidän joukossaan Kankainen, Laamanen, Simolinna ja Wirtenen, joka valittiin yhteistoiminnan ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Vaikka yhdistys oli olympiavuoteen mennessä täysin vakiinnuttanut toimintansa, sitä ei mainittu ainakaan Ahveniston kisaa koskevissa lehtitiedoissa.

EHYMY järjesti yhteensä 16 tukkilaiskisaa. Ensimmäinen järjestettiin vuonna 1949. Paikkana oli Kotkonkärki Hauhon Vitsiälässä, kuten kahta kisaa lukuun ottamatta kaikkien muidenkin kisojen. Kaksi muuta paikkaa olivat Hämeenlinnan Aulanko ja Sääksmäen Viidennumero, jossa olivat viimeiset kilpailut vuonna 1966. Yhteistoiminnan puitteissa oli runsaasti muutakin toimintaa kuin metsäurheilu. Retkeilyjä ja yhdessäoloa juhlineen oli varsinkin parina ensimmäisenä vuosikymmenenä säännöllisesti. Viimeinen teatteriretki oli vuonna 1990.

Lounais-Hämeessä toimi metsäalan yhteistoimintayhdistys, LHYMY. Se järjesti tukkilaiskilpailut Saaren kansanpuistossa Tammelassa vuodesta 1950 vuoteen 1978, joka toinen vuosi, yhteensä 14 kertaa. Yleisömäärät sielläkin olivat tuhansissa. Molempien yhdistysten toiminnan piiriin tuli metsäurheilun, pääasiassa metsätaitokilpailujen toimeenpano kaikilla tasoilla SM-metsätaitokilpailuja myöten. Ensimmäiset valtakunnalliset metsäammattilaisten hiihtomestaruuskilpailut järjestettiin Jyväskylässä vuonna 1947. Kattojärjestönä on vuonna 1949 perustettu Suomen Metsäurheiluliitto.

Toimihenkilöyhdistykset hakeutuivat suuremmiksi ensin maakunnallisia ammattikohtaisia yhdistyksiä ja sitten maakuntien yhdistyksiä yhdistäen. Eteläisestä Hämeestä suunta oli Pirkanmaalle päin. Ensin lou-

naishämäläiset tulivat EHYMY:n jäseniksi vuoden 1989 alusta. EHYMY:n käytännön toiminta lopetettiin vuonna 1992 ja toiminnan puitteet alkoi tarjota Pirkanmaan Metsäurheilu ry, PIMU.

Olympialaisten nykyaikainen viisiottelu Ahvenistolla

Suomelle vuodelle 1940 myönnetty XII olympiadin kisat jäivät pitämättä talvisodan johdosta. Maailmasodan johdosta olympia-asiaan palattiin vasta vuosien päästä. Vuonna 1947 tehtiin päätös XV olympiadin kisoista Suomessa vuonna 1952. Millä tavalla ja miten vaikuttaen kisojemme toiseksi pääpaikaksi tuli Hämeenlinna, ei tarkoin tiedetä. Hämeenlinnan kaupungin ohella Puolustusvoimilla on ollut vahva vaikutus asiaan. Nimenomaan Hämeenlinnan varuskunta oli kunnostautunut merkittävien urheilutapahtumien järjestäjänä.

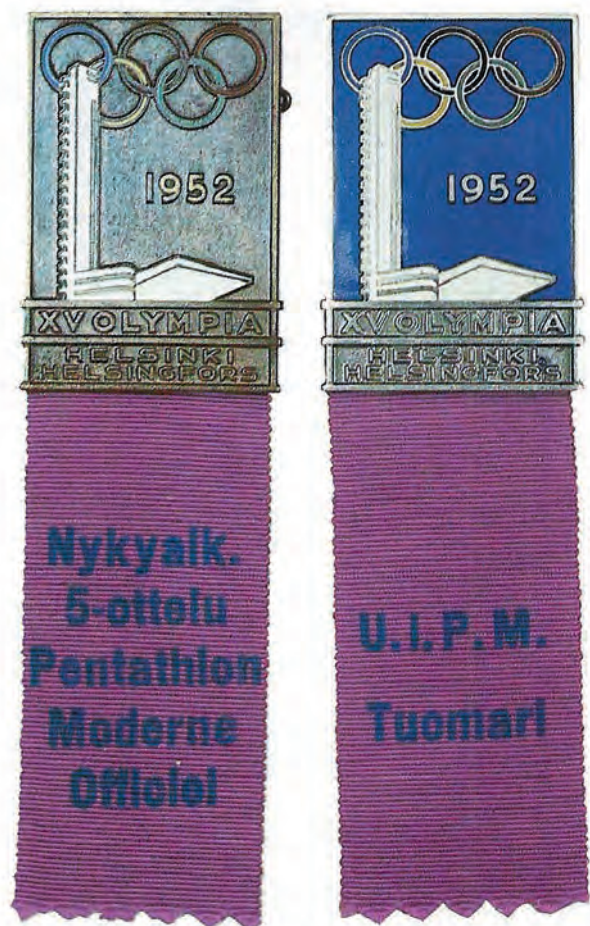
Suomen olympialaisten järjestelytoimikunta päätti Hämeenlinnasta nykyaikaisen viisiottelun pitopaikkana vuonna 1950. Hämeenlinnassa järjestäydyttiin ja pääasiallisina toimivina tahoina olivat kaupunki, Puolustusvoimat ja alueen kymmenet urheiluseurat.

Ahvenistolle rakennettiin uimastadion jo vuonna 1950. Muita tarvittavia rakenteita tehtiin kisoihin asti ja jo tässä työssä oli runsaasti varusmiehiä. Ratsastusradan pituus oli viisi kilometriä. Hevosia valmennettiin 120. Maastajuoksun radan pituus oli neljä kilometriä, sekun-

Hämeenlinnan Ahvenisto sai olympialaisten ajaksi postitoimiston, jossa oli käytössä olympialaisten erikoisleima. Suomessa julkaistiin neljä erilaista olympiamerkkiä, joista tässä yksi. Kuva: Hämeen postimerkkikerhojen TAVASTFORUM 3/2016 -lehti.

Ahvenistolla. Pistooliammunnassa kilpailtiin Poltinaholla. Harjoittelurata oli Aulangolla, jossa oli kisakylä. Miekkailun katokset rakennettiin Ahvenistolle. Johtorakennus tehtiin. Tulospalvelun, ruokahuollon, kuljetusten ja lukuisien muiden asioiden järjestelyssä riitti tekemistä suurelle joukolle.

Kuvassa on vuoden 1952 olympialaisten 1952 osanottajamerkkejä. Vasemmalla oleva on pronssinen merkki ja oikealla on hopeinen merkki. Merkkejä valmistettiin kolmea erilaista henkilön tehtävän tai aseman mukaan. Kultainen merkki vaaleansinisellä taustalla jaettiin kisojen korkeimmalle johdolle ja kunniavieraille. Hopeisen merkin tummansinisellä taustalla saivat joukkueenjohtajat, tuomarit, attaseat ja järjestelytoimikunnan johtavat jäsenet. Muille jaettiin pronssinen merkki, jossa oli vain olympiarenkaat ja torni oli väritetty. Merkkien valmistusmäärä arvioitiin edellisten olympiakisojen perusteella. Tarjouskilpailun voittaneelta italialaiselta Stabilimenti Artistici Fiorentinilta tilattiin alun perin 250 kultaista, 2 500 hopeista ja 14 000 pronssista merkkiä. Merkkien alaosassa oli siihen liittyvä nauha, joita oli kaikkiaan 218 erilaista. Kuva on kirjasta *Hämeenlinnan olympialaiset 1952* ja tiedot Urheilumuseolta.

Viisiotteluun ilmoittautui 51 kilpailijaa 19 maasta. Joukkuekilpailu oli mukana ensimmäistä kertaa. Kilpailut alkoivat 21.7.1952. Kokonaiskilpailun voitti Lars Hall Ruotsista. Oman maamme edustaja Lauri Vilkkö, ammunnan paras, sijoittui viidenneksi. Suomen joukkue, jossa olivat Lauri Vilkkö, Olavi Mannonen ja Olavi Rokka, voitti pronssia.

Olympiatulta ja suurta juhlaa

Helsingin olympiastadionilla kisojen avajaisissa 19.7.1952 sytytty varsinainen olympiatuli oli alunperin sytytetty Olympian lehdossa Kreikassa 25.6.1952. Tuli kuljetettiin myös Hämeenlinnan läpi. Tässä vaiheessa tuli oli saanut oman suomalaisen lisäyksensä.

Kreikasta tuli tuotiin lentokoneella Aalborgiin Tanskaan. Tämän jälkeen tanskalainen urheiluväki kuljetti soihtua. Ruotsissa viejiä oli 700. Torniossa Kreikasta lähteneeseen soihtuun yhdistettiin Pallastunturilla 6. heinäkuuta metsäneuvos Jarl Sundqvistin sytyttämä 'keskiyön auringon tuli'. Tornioista soihtu matkasi Helsinkiin yli 1 200 juoksijan saattamana. Useimmat kuljettajat olivat reitin varrella toimivien urheiluseurojen jäseniä, niin myös Hämeenlinnan seudulla.

Soihtuviestiä ja olympialaisia juhlittiin myös Hämeenlinnassa monin vaihein, kuten ohjelmasta ilmenee. Oli tuloruhla Kaurialassa, jossa Hämeenlinnaan jäävällä tulella oli kolmihenkinen kunniavartio. Vartioinnista huolehtivat suomalaiset olympiaurheilijat. Helsinkiin edelleen juostava tuli oli vartioituna pormestarin virkahuoneessa ja siihen kuului oma juhlallisuutensa. Soihtu myös saateltiin kohti Helsinkiä lähtöjuhlalla. Hämeenlinnan olympiatapahtumien avajaistilaisuus varsinaisen olympiatulen sytytyksineen oli Ahvenistolla kilpailujen aattopäivänä 20.7.1952. Suomen lähistoriaa kunnioitettiin. Heti avajaistilaisuuden jälkeen laskettiin seppel Hämeenlinnan sankarihaudalle. Hämeenlinnan olympiaviikon lopettajaistilaisuus oli 27.7.1952.

Avajaispäivänä 20. heinäkuuta ohjelmassa oli lisäksi moottoripyörien rata-ajot Vanhalla urheilukentällä. Samana päivänä esitti Hämeenlinnan Työväen Teatteri näytelmän *Nummisuutarit* Kaupunginpuistossa, pääosassa Vilho Siivola. Päätteksi oli tanssit. Joka ilta oli tanssit Kaupunginpuistossa, samoin Ahvenistolla.

Viihdeohjelmaa oli myös 24.7.1952 Venetsialainen ilta eli Keskikesän kellujaiset Ahveniston urheilukeskuksessa. Näin mainostettiin Hämeen Sanomissa. Mainos jatkui: "Olympiaviikon kohokohtia, 12 amerikkalaista uimarityttöä esiintyy häikäisevän kauniissa uimapuvuissaan. Suuri ilotulitus päättää illan. Niilo Tarvajärvi kuuluttaa." Kisojen aikana järjestettiin messut ja Taide-museon näyttelyä mainostettiin kisavieraille.

Yleisön määrää Hämeenlinnassa luonnehdittiin jopa sanalla yleisökato. Lippuja myytiin eniten seuraaviin tapahtumiin: Venetsialaisilta 5 732, soihtuviestin tulojuhla 4 191, tukkilaiskisar 2 076, ratsastuskilpailu 1 780, viikon avaus 1 761 ja uinti 1 324. Myös majoittuvien kisavieraiden määrä oli paljon odotettua pienempi. Tarjolla oli tuon ajan tyyliin yhteismajoituksia ja paikka oli kahdelle tuhannelle majoittuvalle. Varastoon jäi 664 patjaa.

Jalkapalloa monessa kaupungissa, myös Hämeenlinnassa

Olympialaisten jalkapallokisa ratkaistiin 25 maan kesken. Turnaus oli cup-muotoinen. Helsingin Pallokentän ohella karsintakierroksen, 1. kierroksen ja 2. kierroksen otteluita pelattiin Turussa, Tampereella,

Kotkassa ja Lahdessa. Välierät ja mitaliottelut pelattiin Olympiastadionilla Helsingissä. Kultamitalin voitti Unkari, hopealla oli Jugoslavia ja Ruotsi jäi pronssille. Loppuottelussa oli 58 533 katsojaa, maamme suurin jalkapalloyleisö. Suomen pelit jäivät 1. kierrokselle, jolloin Itävalta voitti.

Hämeenlinnan olympiaohjelmaan kuului myös jalkapalloa. Heinäkuun 25. päivänä pelattiin Kaurialan kentällä jalkapallo-ottelu Englanti-Kreikka. Tämä ei kuulunut lajin varsinaiseen otteluohjelmaan. Ottelun voitti Kreikka. Pääsylippuja tähän otteluun myytiin 1 086.

Maahockeytä Hämeenlinnassa ja Porvoossa

Maahockeyn, joskus nurmipalloksikin kutsutun, otteluita pelattiin Helsingissä Velodromin, pyöräilyradan, viheriöllä, Hämeenlinnassa Kaurialan kentällä ja Porvoossa Keskuskentällä. Kisojen aineistoissa, muun muassa virallisessa kirjassa *XV olympialaiset Helsingissä*, ei ole sanaakaan muualla kuin pääkaupungissa pelatuista otteluista, joten tulkoon tässä tiivistelmä niistäkin. Kirja, kaikilta osin muuten laaja tietopaketti, on nimensä mukainen. Tässä ovat tärkeimpinä tietolähteinä Hämeen Sanomat ja useat kotisivut.

Suomen ja Belgian maahockeyjoukkueet vauhdissa Helsingin Velodromilla 15.7.1952.

Kuva: Urheilumuseo.

Vuoden 1952 olympialaisiin osallistui maahockeyjoukkue 12 maasta. Kisan 1. ja 2. kierros pelattiin Helsingissä. Suomi kohtasi 1. kierroksella Belgian, hävisi ja joukkueen kilvoittelu mitalisijoista päättyi siihen. Kultamitalin voitti Intia, hopea tuli Hollannille, pronssille sijoittui Iso-Britannia ja neljäs oli Pakistan. Intialle tämä oli jo viides olympiakulta. Tämän jälkeen Intia saavutti voiton vielä kolmissa olympialaisissa, joten maa on kaikkien aikojen menestynein tässä lajissa.

Useissa lähteissä otteluita viidennestä sijasta eteenpäin kutsutaan lohdutussarjaksi. Osa olympiaohjelmaa ne olivat, mutta eivät enää kuuluneet lajin viralliseen ohjelmaan. Pelit aloitettiin 21.7.1952 Hämeenlinnassa ja Porvoossa. Hämeenlinnassa Itävalta voitti Italian ja Saksa voitti Suomen. Hämeen Sanomien mukaan yleisöä oli 'kourallinen'. Lippuja oli myyty 524. Porvoossa Puola voitti uusinnan jälkeen Belgian ja Sveitsi voitti Ranskan.

Porvoossa välieräottelun pelasivat Saksa ja Itävalta. Saksa voitti. Hämeenlinnassa pelasivat Puola ja Sveitsi. Ensin mainittu voitti. Tämän sarjan finaali pelattiin Porvoossa 26.7.1952. Saksa voitti Puolan. Seitsemänneistä ja kahdeksanneista sijasta ei pelattu. Lajin kokonaistilanteessa Suomi sijoittui jaetulle 9. sijalle. Porvoossakin oli muuta iloa olympialaisista. Porvoon Akilleksella oli seuran 50-vuotisjuhlakilpailut 29.7.1952. Siihen osallistui olympialaisten mitalisteja.

Suomen maahockeyjoukkueeseen kuului kahden eri urheilulajin ja kaksien olympialaisten urheilija, Keijo Kuusela. Hän osallistui Oslon olympialaisten jääkiekkoon talvella 1952. Hän on harvoja sekä talvi- että kesäolympialaisiin osallistuneita urheilijoita ja ainoa joukkuelajien edustaja. Jääkiekossa hänen seuransa oli Hämeenlinnan Tarmo ja maahockeyssa Hämeenlinnan Pallokerho.

Antti Koskimäki

Savuinen savotta – Lapin kruununmetsien kartoitus ja arviointi

Perinteinen Metsähistorian Seuran vuoden avaus-tapahtuma, Talven selän taittajaiset, pidettiin 9.2.2022. Tilaisuus järjestettiin pelkästään etäyhteyksin. Tilaisuuteen saatiin mukaan 25 kiinnostunutta osallistujaa.

Aiheena oli ”Savuisen savotan” kansiin saatu tietous Lapin valtionmaiden metsävaratietojen keräämisestä. Ennen virallisia valtakunnan metsien inventointejakin metsiä toki ”mitattiin ja arvosteltiin”, kuten ohjesääntö vuodelta 1859 kehotti, eikä ensimmäinen VMI näin ollen alkusoitto pitkäaikaiselle tutkimukselle ollut. Asiasta alusti yksi kirjan kirjoittajista, toisen polven metsänarvioijana lapsesta saakka taksaattorin elämää nähnyt Juha Salmi.

Salmi kävi tässä esityksessään läpi, miten Lapin laajojen valtionmaiden metsävaratiedot hankittiin ja miten niitä aika ajoin uusittiin. Monen kirjoittajan toimes-

Juha Salmi Kolilla elokuussa 2020. Kuva: Pirjo Korhonen.

ta, kahden vuosikymmenen ajan työstetyssä kirjassa kerrotaan tarkemmin myös siitä, ketkä tietoutta olivat hankkimassa ja miten heidän kokemuksiaan hyödynnettiin. Lähes puolentoista sadan vuoden ajanjakson Metsähallituksen perustamisesta 2000-luvun alkuun asti kattavassa teoksessa on esitetty taksaattorien ajatuksia ja näkemyksiä oikeassa asiayhteydessään. Monet niistä olisivat painavia puheenvuoroja tämänhetkissäkin metsäkeskusteluissa.

Vaikka painopiste onkin Lapin metsien arvioinnissa, on kirjalla myös valtakunnallista dokumenttiarvoa esimerkiksi metsänarvioinnin ja luonnonsuojelun kehitysaskeleiden kuvaajana. Samalla teos on kunnianosoitus näille Metsähallituksen taksaattoreille, jotka erämaissa, usein haastavissa olosuhteissa, tekivät arvokasta mutta suurelle yleisölle miltei näkymätöntä työtä.

Ajassa ja teemoissa etenevät kertomukset

Puolitoista vuosisataa, aina vuosituhannen vaiheeseen, kattavan kirjan tekijöihin kuuluivat Olli Sandström, Juha Salmi, Erkki Tuovinen ja Ilkka Vaara. Motiivina oli kerätä tietous talteen ennen kuin se painuu unohduksiin. Alkutahtinsa 2001, koko maan laajuise-

na ideana, saanut kirja heräsi uudestaan Lapin osilta henkiin vuonna 2010 – kun todettiin, että vielä olisi vähän aikaa kuulla omakohtaisia muisteluksia veteraanitaksaattoreiltakin. Kirjoittajilla oli itselläänkin toki käytännölliset kokemuksensa aiheesta ja ajallinen etäisyyskin alkoi jo antaa omia mittasuhteitaan.

Sisältöä saatiin paljon lähdekirjallisuudestakin; ”tuhan-sista pölyttyneistä sivuista metsätaloussuunnitelmia”, aikalaisohjeistuksesta sekä historiikeista. Arkistoja kaiveltiin ja kuvattiin; aineistoihin perehdyttiin tarkkaan ennen aihealueisiin jaoteltua kirjoitusprosessia; ja kirjoitukset luettiin vielä ristiin läpi monin silmin ennen lopullista taittoa ja painatusta. Pitkä projekti etenikin omalla tahdillaan ja tekijöidensä kustannuksella, eikä siihen otettu vaikutteita ulkopuolelta. Kirja rakentuu pääosin kertomusteksteistä, joita täydennetään teemoittaisilla teksteillä sekä esimerkiksi henkilöluetteloita, taulukoita, työvälineistöä ja virkepoimintoja sisältävillä liitteillä.

Tukkipuuarviointeja ja mittausmenetelmien kehitystä

Mittausten ja arviointien tarkemman historian voidaan katsoa alkaneen 1860-luvun metsänhoitajien tekemistä runkopuuarvioista. Nämä mittaukset eivät

Elokuun puolivälissä piti jo nukkua hongalla. Kapsajokivartta. Kuvattu Kittilässä 1936 tai -37. Kuva: Arvi Saverikko.

useinkaan olleet kattavia, niissä kun luettiin mukaan vain teollisuudelle kelpaavat isommat rungot. Sahatukkien mittauskorkeutenakin käytettiin tuolloin seitsemää metriä, rinnankorkeuden sijaan. Kevyttä metsänarviointiakin harjoitettiin, pääosin puiden lukumäärien ja uittoon liittyvien kuviotietojen osalta.

Vuonna 1883 Metsähallitukseen pestattiin ensimmäiset vakituiset taksaattorit, joista Lapin arviointitöihin neljä. Käytännöllisistä syistä arviointiin käytettiin linja-arviointia ja mukaan otettiin täysimittaiset- sekä pienet sahapuut. Arviointien yhteydessä alettiin laatia myös karttoja, metsänhoidontarkastaja Arthur Granitin toimesta 1895. Mittauskorkeudeksi asetettiin ennen vuosituhaten vaihdetta 1897 nykyisinkin käytössä oleva rinnankorkeus, eli 1,3 metriä. Arviointeihin otettiin nyt mukaan laajemmalti niin kuviotiedot, yleinen kertomus sekä hoitoehdotus. Vihoviimeiset tukkipuuarviointit tehtiin Inarin seudulla 1916.

Vanhan vuosisadan alun metsänhoidolliset tarkastukset

Ennen VMI:tä suoritettiin sisällöllisiä tarkastuksia, joiden ensimmäinen kierros osui vuosille 1904–1914. Aloite tuli valtionmetsäkomitean 1900 tehtyjen mietintöjen toimeenpanosta. Luotiin kunnolliset ohjeet metsätaloussuunnitelmiin kuuluvasta sisällöstä. Paremmilla ja yhtenäisillä sisällöillä saatiin luotua myös paremmat tilastot. Samalla vanhat hakkuualat tarkastettiin ja kunnolliset metsätaloussuunnitelmat, runkolukuun perustuvine hakkuulaskelmineen, saatiin aikaan. Metsänhoidontarkastajilla oli tällöin paljon valtaa, miten asiat kulloinkin haluttiinkaan käsitellä. Walter Lindholmin ”metsätyypit” ennen Cajanderia muodostuivat Rovaniemellä 1908-1909 ja ”Ilvessalon taulukot” ennen Ilvessalaa samalla tapaa tarkastajien toimesta. Kirjaa esitellessään Salmi toi Granitin ohella näitä muitakin yksittäisiä nimiä vahvasti esiin – ja tietoisuuteen. Myös harsinta ja porot olivat Lapin tarkastuksissa paljon esillä. Säästömetsiäkin alettiin perustaa; ensimmäinen 1910.

Toinen tarkastuskierros käytiin 1915–1922. Edellisen kierroksen perusteella laadittujen uusien ohjeiden pohjalta oli hyvä hetki kehittää ja yhtenäistää tarkastustoimintaa. Objektiivisuuden korostus näkyi linja-

arvioinneissa, joissa mukaan otettiin 10 metrin kaisloilta kaikki yli 8 senttiä paksut puut. Kuvioittainen arviointi ei ollut pakollista, mutta yleensä se mittauksissa suoritettiin. Hakkuutoiminnan mitoitustavaksi perustettiin kuutiometripohjaiseen laskelmaan. Edellisellä vuosikymmenellä julkaistujen Cajanderin metsätyyppien tullessa nyt käyttöön saatiin kasvupaikan ja puuston välille viimein selkeämpi yhteys. Kuusikuitupuukin alkoi saavuttaa kysyntää 1910-luvun lopussa Aavasaksan Oy:n puuhiomon ja Kemi Oy:n sulfiittiseluloosatehtaan alkaessa käyttää sitä materiaalinaan. Samaan aikaan 1919 kiertokirjeet suosivat valtion metsien hirrenharsinnan lopettamista – selkeiden uudistus- tai kasvatushakkuuiden tieltä. Välimuodot, jatkuvan kasvatuksen mallit, haluttiin pois – jo kauan ennen virallista 1948-harsintajulkilausumaa. Ja kun ensimmäinen VMI 1921 aikanaan alkoi, oli valtion metsät arvioitu jo moneen kertaan. Neljäsosasta Suomen metsämaasta oli hyvät tiedot 1920-luvun alussa, vuosia ennen kuin VMI:n tuloksia saatiin julki.

Metsätaloudelliset tarkastukset ja toimet

VMI:n jälkeen 1922–1940 luotiin piirikunnat ja -konttorit, joihin tuli omat arvioimistoimistonsa. Tässä yhtälössä mukana oli vahvasti A.E. Järvinen. Kuvioittainen silmävarainen arviointi vakiintui nyt arviointimenetelmäksi, samalla kun tukkipuustosta ja poistumasta saatiin tietoa koealojen avulla. Monipuolistunut puutavaran menekki mahdollisti hankintahakkuut, joiden myötä kannattavuus parani ja hakkuut voitiin tehdä metsänhoidollisesti oikealla tavalla. Samalla harsinta alkoi viimein vähitellen väistyä, vaikkakin kuitupuun vähäisen kysynnän vuoksi harsintahakkuita yhä edelleen tehtiin laajoilla alueilla. Lex Kallion mukanaan tuomat valtion metsien laajat asutuskäytölliset toimet kuitenkin aiheuttivat omia ongelmiaan suunnittelussa.

1941–1966 välinen kausi oli alkuun sota-ajan sotkemaa. (Lahoavan kartanselityksen välistä myöhemmin löytynyt) Lihtosen kirje Järviselle helmikuussa 1940 kertoo suunnittelutöiden karun tilanteen sota-aikana: toimitilat oli pommitettu rikki ja miehet hajaantuneet isänmaan asialle, kuka minnekin. Vanhentuneita suunnitelmia ei jälleenrakennuksen, -asutuksen ja sotakorvausten aikaan voitu noudattaa. Tilalle tulivat

Lihtosen laskemat uudet suunnitteet, jotka edellyttivät hakkuutoiminnan ulottamista aiempaa syrjäisemmillekin metsäseuduille ja keskitettyjen hakkuusuunnitelmien laatimista. Oheisen kuvan nollarajat olivat edelleen voimassa Lapissa 1950. Mitään harhakäsitystä ”Järvisen aukeista” ei pitäisi nykyvalossa enää ollakaan, kun hänen laatimissaan suunnitelmissa vain 4 % hakkuualasta oli alun perin avohakkuuksi merkittyä. Teknisinä kehitysaskelina ilmakuvat, kolmiomittaukset ja relaskooppi otettiin näihin aikoihin metsänarvioinnissa käyttöön.

Kuitupuun nollarajan takaiset alueet Lapissa 1950.

1967–1990 palattiin hakkuissa takaisin kestäväälle uralle. Tavoitteet olivat kuitenkin kunnianhimoisia aikana, jolloin teollisuuden puuntarve kasvoi (muun muassa Kemijärven ja Kemin tehtaiden laajennuksien myötä) ja luonnonsuojelukin vaati oman osansa. Monen työryhmän myötä saatiin aikaiseksi monta osaratkaisua. 1982 painopiste siirrettiin vajaatuottoisten metsien

kunnostamiseen ja pinta-alatavoitteet asetettiin kuutiometrinen edelle. Perus- ja topografiakartat saatiin edistysaskeleena suunnitelmien karttarungoiksi. Arvioinnin sekamenetelmän myötä syrjäisiä ja vähämerkityksisiä alueita alettiin arvioida lentokonetta ja moottorikelkkoja hyödyntäen. 1975 saatiin myös hoitoalueet projektityöskentelymallilla mukaan. Tässä vaiheessa metsien monikäytön painoarvo alkoi kasvaa, kauden lopussa tietotekniikka mullisti työtapoja ja siten päästiinkin jo viimeiselle arviointikierrokselle.

1990-luvulla tarkastukset päättyivät. Osansa antoivat organisaatiomyllerryksen myötä lakkautetut piirikuntaportaat ja hoitoalueet. Näiden tilalle tuotiin tulosalueet ja suuremmat alueyksiköt. Tarkastuksia nopeutettiin lisä- ja lainahenkilöstöä käyttäen. Tilastoyhdistelmiä tehtiin, muttei kunnollista suunnitelmaa, kun valmistauduttiin jo uuteen lvs-menetelmään. Viimeisenä ”tarkastuksena” toteutettiin luontokartoitus metsätalouden ulkopuolisille alueille pohjoisimpaan Suomeen. Tyystin uudentyyppinen arviointiurakka edellytti uuden tietosisällön, arviointimenetelmän ja tietojärjestelmän kehittämistä.

Työmenetelmien kehitys ja sähköistys

Tietotekniikka nousi 1990-luvulla merkittävään osaan työmenetelmiä, vaikka alkuaan oli aikanaan ollut varsin takkuinen. Kartanselitysten ja tilastojen tuottamisessa oli 1960-luvulla suuria hankaluuksia. 1970-luvun alussa käyttöön otettu puustorekisteri oli ensimmäinen järjestelmä ajantasaisten ikäluokittaisten pinta-ala- ja kuutiomäärätietojen tuottamiseen. Puustorekisteri korvautui 80-luvulla kuviorekisterillä ja erillisellä Nalle-kartalla. Tälle pohjalle luotiinkin paikkatietojärjestelmät. Luontokartoituksen tietojärjestelmässä tiedot ryhmiteltiin eri karttatasoille ja järjestelmän kuvionumerokeskeisyys väheni.

Arvioinnin tietosisältö kehittyi, ja kirjassa esitetään asiaa taulukkomuotoisesti ja sanallisesti aikajaksoittain. Esiin on nostettu myös erikoisuuksia, kuten tiedot kuviokohtaisista arviointikustannuksista (1885). Arviointilomakkeita ja kartanselityksiäkin on tarjolla eri ajoilta.

Valtakunnan metsien inventointi oli Metsähallituksen vakaissa intresseissä ja metsätieteilijä Oiva Lakarilla oli rooli molemmissa. Huomattava osa ryhmänjohtajista tulikin Metsähallituksen leivistä: ensimmäisessä VMI:ssä mukana olleista yli puolet ja toisessakin vielä puolikas. Ilvessalon muistelmassa esitetty ”kronikan tapainen” (1937) on jälkeensä muuteltu versio. Savotakirjasta löytyy kopio alkuperäisestä, maastokauden päätösjuhlassa esitetystä runosta. Kolmannen VMI:n linjaverkon tihentäminen kävi myös Metsähallituksen omana työnä – omaan käyttöön. Kemin tarkastuksessa (1974–1975) testattiin jo Simo Poson ilmakeuvarvio-menetelmää. Vertailutiedot ovat olleet tärkeitä, vaikka tietyt erot (VMI vs. MH) tuloksissa tasaisesti toistuvatkin. Kaikkia VMI-tietoja ei ole sinällään voitu kuitenkaan käyttää hyödyksi (mm. omia kasvumittauksia tehtävä). Suurin hyöty tulikin taulukoista, menetelmistä, malleista ja yleisestä metsään liittyvästä uudesta tietämyksestä.

Hakkuulaskelmien osalta Metsähallitus on kirjan mukaan ollut monesti siellä missä tapahtuu: Runkolukuun perustuneet laskelmat Granit (Simo 1908) esitti korvattavaksi tilavuuteen perustuvilla laskelmilla; Lindholm löysi Rovaniemen metsänhoidontarkastuksen toimitusmiehenä 1909 systemaattiset virheet laskentamenetelmissä; Lihtonen julkaisi tuottohakkuulaskelman 1943 ja Kuusela kehitti kehityslaskelman 50-luvulla ollessaan ”korpivaelluksellaan” Inarin arviointitöissä; tavoitehakkuulaskelmasta kehitettiin oma Excel-sovellus ja MELA-ohjelmiston käyttötapoja viritettiin palvelemaan paremmin talon tarpeita.

Karttoja, kestävyyttä ja kehittyvää metsäluonnon suojelemista

Kirjassa kerrotaan valtionmaiden karttojen kehityksestä Lapissa. Omat kuvauksensa saavat 1800-luvun kartat, maanmittauskarttojen käyttö metsätalousskarttana, Metsähallituksen runkolinjakartoitukset ja ilmakeuvarkartoitukset. Lisäksi kerrotaan karttarungon ja karttojen tietosisällön kehityksestä, teemakartoista ja karttatöiden organisoinnista eri aikoina.

Kirja palauttaa mieleen, viime aikojen metsäkeskusteluissa unohtuneen, metsäammattilaisten aktiivisuuden – varsinkin metsäluonnon suojelun alkuaikoina. Läpi käydään luonnonsuojeluaatteen heräämistä ja suoja-metsäkysymystä, josta taksaattorit Malmborg (1896) ja Moring (1897) esittivät Inarin hoitoalueen pohjoisosia siirrettäväksi taloustoiminnan ulkopuolelle. Metsähallituksen omaehtoiseen metsäluonnon suojeluun taas kuuluivat Lapissa 1910-luvulta alkaen perustetut säästömetsät, laajojen alueiden myötämielinen kohtelu (esim. Järviseltä Sallatunturin – Rohmoivan suojeluesitys) sekä metsien monikäyttöä voimakkaasti edistänyt maiseman ja luonnonhoidon ohjekirje vuodelta 1970. Virallisen luonnonsuojelun myötä suuria määriä metsiä säilyi jokseenkin käsittelyttä.

Itse näiden töiden tekijöitä tulisi myös muistaa ja nimiä onkin kaivettu esiin taksaattorien (mitä – missä – milloin), apumiesten, kartanpiirtäjien (karttojen oikeista alakulmista löytyvät nimikirjaimet selitetty), toimistotyöntekijöiden ja tietojärjestelmien kehittäjien osalta. Monet nuorina arviointitöissä mukana olleet metsänhoitajat etenivätkin urallaan hyvinkin pitkälle – aina tohtoreiksi ja professoreiksikin asti. Pitkiä uria ja hyviä kehitystarinoita siis riittää, itse asioidenkin rinnalle. Tiivistettynä voisikin todeta, että valtion metsät ovat osaltaan tarjonneet ratkaisuja moniin yhteiskunnassa ilmenneisiin ongelmiinkin.

Suomen Metsätieteellisen Seuran uusi tieteenalakerho edistää metsäsuhdetutkimusta

Suomen Metsätieteellisen Seuran tuoreimman tieteenalakerhon, Metsäsuohdeklubin, ensimmäinen toimintavuosi on päätöksessä. Toiseen toimintakauteen lähdetään hyväksi koetelluin ideoin: luvassa on tapahtumia sekä kasvokkain että virtuaalisesti ja kotimaisin ja kansainvälisin tutkijavierailuin. Ihmistieteellistä metsiin liittyvää tutkimusta edistävä Metsäsuohdeklubi kutsuu kaikki teemasta kiinnostuneet mukaan toimintaan ja tapahtumiin.

Ihmisten suhteita metsään tutkii Suomessa laaja joukko tutkijoita eri tieteenaloilta. Metsäsuohdetutkijoiden verkosto tapasi ja järjestäytyi matalan kynnyksen metsäsuohdetutkimusverkostoksi Suomen Metsämuseo Lustossa syksyllä 2020.

Tapaamisessa syntyi myös ajatus tieteenalakerhon perustamisesta. Metsäsuohdeklubi perustettiin tammikuussa 2021 ja se hyväksyttiin Suomen Metsätieteellisen Seuran tieteenalakerhoksi 1.3.2021. Klubin ensimmäisen hallituksen jäsenet edustavat niin kulttuuri-, metsä- kuin sosiaalitieteitä Itä-Suomen ja Helsingin yliopistoista.

Metsäsuohdeklubin tarkoituksena on edistää humanistista, käyttäytymistieteellistä ja yhteiskuntatieteellistä metsiin liittyvää tutkimusta (metsäsuohdetutkimusta) sekä metsäsuhteisiin liittyvää opetusta ja tutkijakoulutusta. Klubi näkee tärkeäksi vuorovaikutuksen metsätieteellisen tutkimuksen, käytännön metsätalouden ja metsien käytön kanssa, ja haluaa edistää ja kehittää metsäsuhteisiin liittyvää tieteellistä keskustelua osana yhteiskuntaa, sen toimintaa ja kulttuureja.

Toimintaa kaupunkimetsistä kansainvälisyteen

Metsäsuohdeklubin ensimmäinen toimintavuosi on ollut aktiivinen. Klubille on luotu viestintäkanavat ja käynnistetty jäsenhankinta. Klubi organisoii oman Tutkittua tietoa metsäsuhteista-esitelmäsession Metsätieteen päivään lokakuussa ja järjesti yhdessä Metsäsuohde-

tutkimusverkoston kanssa kaupunkimetsäteemaisen syysseminaarin Jyväskylässä marraskuussa.

Virtuaalisilla tutkijakahvitapaamisilla on kokoonnuttu vapaamuotoisesti ja rennosti kuulemaan ja keskustelemaan metsäsuohdetutkimuksesta niin kotimaisin kuin kansainvälisin voimin. Kotimaiset tutkijakahvit käynnistyivät kesäkuussa ja ovat kerran kuussa koonneet klubilaisia ja verkostolaisia keskustelemaan vaihtelevista metsäsuohdeteemoista. Kansainväliset Scientific Coffee Human-Forest Relationships (HFR) -tapaamiset on organisoitu yhteistyössä suomalaisen Metsäsuhteet yhteiskunnallisessa muutoksessa – ja saksalaisen Jenan yliopiston Mentalities in Flux (flumen) -tutkimushankkeiden toimesta.

Klubin ja verkoston tutkijat käynnistivät yhteisartikkelin suunnittelun Metsähistoriallisen Seuran ja Suomen Metsämuseo Luston Vuosilusto 14 -julkaisun teemanumeroon Metsät ja tulevaisuus. Artikkelia varten kirjoittajat järjestivät jäsenkyselyn klubissa ja verkostossa toimiville. Eeva-Lotta Apajalahti esitteli kyselyä ja sen alustavia tuloksia Metsähistorian tutkijawebinaarissa marraskuussa.

Tämän vuoden teemoina pyhä ja pohjoinen

Metsäsuohdeklubin toimintavuosi 2022 käynnistyi jo tammikuussa Scientific Coffee HFR -tutkijakahvilla, jossa Tuomo Takala Itä-Suomen yliopistosta alusti metsiin liittyvästä diskurssitutkimuksesta. Seuraavat tutkijakahvit ovat 6.4., jolloin Dominik Menton-Elderlin (FVA) kertoo uusimmat tutkimustulokset metsien psykologisesta omistajuudesta Saksassa.

Kevätkaudeksi on valmisteilla yhteistyössä verkoston kanssa myös Kevätseminari, joka suuntautuu 19.–20.5. Oulun seudulle. Syksyllä klubi osallistuu Metsätieteen päivään. Jäsenhankintaa ja verkostoitumista kotimaisten ja kansainvälisten tutkimusorganisaatioiden ja tutkijoiden kanssa jatketaan. Klubisivut on jul-

Metsäsuhdetutkijoiden ensimmäiseen tapaamiseen syksyllä 2020 Lustossa osallistui yli 30 tutkijaa eri tutkimushankkeista ja yliopistoista. Kuva: Timo Kilpeläinen, Lusto.

kaistu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Klubi viestii toiminnastaan myös Twitterissä.

Metsäsuhdeklubi toivottaa kaikki teemasta kiinnostuneet mukaan toimintaan ja tapahtumiin. Osallistuminen ei edellytä Suomen Metsätieteellisen Seuran jäsenyyttä. Lisätietoa toiminnasta ja tulevista tapahtumista saa seuraavista kanavista tai klubin puheenjohtaja Jaana Laineelta ja sihteeri Reetta Karhunkorvalta (yhteystiedot löytyvät Metsäsuhdeklubin verkkosivulta). Metsäsuhdeklubiin voi liittyä lähettämällä sähköpostia klubin puheenjohtajalle.

Metsäsuhdeklubi ja tapahtumatiedot verkossa: <https://metsatiede.org/klubit/metsasuhdeklubi/>

Lisätietoa Metsäsuhdetutkimusverkostosta: <https://lusto.fi/tutkimus-kokoelmat/metsasuhteita/verkosto/>

Twitter: @metsasuhdeklub

Tuulikki Halla

UUSIA KIRJOJA

Suomalaiset maailman metsissä oppimassa ja opettamassa

Metsähistorian Seuran kustantama teos on nyt virallisesti julkaistu!

Kirjan esittely- ja keskustelutilaisuus järjestetään seuran vuosikokouksen perään 30.3.2022. Nyt onkin hyvä hetki kulkea tuoreeltaan suomalaisten oppimis- ja opettamispolkuja maailman eri kolkissa. Monitahoinen antologia on melkoinen paketti. Asiaa ja tarinaa kertyy peräti 472 sivua ja runsas valokuvakirjo auttaa eläytymään trooppisiin oloihin.

Suomalainen kehitysyhteistyö käynnistyi 1960-luvun puolessa välissä. Metsät olivat alusta alkaen Suomen tukeman julkisen kehitysavun valtavirtaa. Suomalaiset konsultit, yritykset, laitokset sekä kone- ja laite toimittajat ovat jo yli 60 vuoden ajan ammentaneet maamme laajasta metsiin ja puunjalostamiseen pohjautuvasta osaamisesta tietoa ja taitoa kehittyvien maiden tarpeisiin.

Suomalaiset maailman metsissä oppimassa ja opettamassa -kirjassa kuvataan laajasti tätä Suomen metsäalan kehitysyhteistyön syntyä ja kehitystä 1960-luvulta näihin päiviin. Suomen metsäsektorin oma kehitystarina toimii johdantona aiheeseen. Kirjassa pääset kiehtovalle maailmanympärysmatkalle suomalaisten asiantuntijoiden jalanjäljissä. Loppuun on vielä tiivistetty asioita, joista tulevassa kehitysyhteistyössä olisi opittavaa. Tansanian Kenian ja Suomen kehityskaarien vertaaminen osoitti, että kansojen kohtaloissa sattumien summa on suuri. Tämä kirja on alan ensimmäinen kokonaisesitys maassamme.

Massiivisen kirjan kansiin saanti ei olisi onnistunut ilman kolmen tahon taloudellista tukea. Kirja on Metsämiesten Säätiön seuralle osoittaman tuen piirissä. Suomen Metsäsäätiö ja Teollisuuden Metsänhoitajat ry osoittivat tukea kirjan painattamiseen.

Kirjan hinta on 40 euroa.

Hinta seuran jäsenille on 30 euroa.

(Postimaksu 7 euroa per kirja – ilmoittakaa myös puhelinnumeronne saapumisilmoituksia varten)

Kirjoja voi tilata ja noutaa seuraavilta paikkakunnilta:

Asikkala (Tapio Kamppila) – [seura \[at\] metisahistoria.fi](mailto:seura@metisahistoria.fi)

Loppi (Antti Koskimäki) – [koskix \[at\] hotmail.com](mailto:koskix@hotmail.com)

Kauniainen (Jukka Nerg) – [jukka.nerg \[at\] gmail.com](mailto:jukka.nerg@gmail.com)

Espoo (Anna-Leena Simula)

– [annaleena.simula \[at\] outlook.com](mailto:annaleena.simula@outlook.com)

Sipoo (Jarmo Hämäläinen)

– [jarmo.ma.hamalainen \[at\] gmail.com](mailto:jarmo.ma.hamalainen@gmail.com)

Postitilaukset ja muut tiedustelut

– [seura \[at\] metisahistoria.fi](mailto:seura@metisahistoria.fi)

Suomen metsäopit torjuvat nälkää ja ilmastonmuutosta

◆ **Suomalaiset maailman metsissä oppimassa ja opettamassa**, Pekka T. Rajala & Anna-Leena Simula (toim.). Kustantaja: Metsähistorian Seura ry, NurmiPrint Oy, Nurmijärvi, 2021, 472 sivua.

Suomen metsäosaamista on viety kehitysmaihin noin 60 vuoden ajan. Tuote on yhä kuosissa. Käyttöä sille olisi laajalti. Kasvavan ihmiskunnan nälän rinnalle nousee ilmaston lämpeneminen; metsätalouden ja peltometsätalouden edistämällä ja laajenemisella voisi olla iso rooli planeetta maan pelastamisessa.

Yksi askel asiassa on tuore kirja, jossa 36 metsäkehitysavun töissä ahertanutta ihmistä kertoo kokemuksestaan. Metsämiesten Säätiö, Suomen Metsäsäätiö ja Teollisuuden Metsänhoitajat mahdollistivat tuellansa kirjan teon. Kirja esittelee seikkaperäisesti Suomen tien 1800-luvun puolivälin puupulasta moderniksi metsäteollisuuden osaajaksi. Kirjan alun ”Lukijalle”, ”Johdanto” ja ”Prologi” (eli esipuhe) vievät tilaa runsaat 40 sivua. Toisaalta osa kirjan teksteistä on kovinkin tiiviisti kerrottuja. Kieli on keskimäärin hyvää, paikoin pitkät lauseet ja jaarittelun partaalle huojuva kerronta puuduttavat lukijaa. Toimitus ei ole potanut painokiimaa, tekstit on maltettu tarkastaa ajan kanssa enkä löytänyt ainuttakaan kirjoitusvirhettä.

Monialaisuus ja sitkeys perusvaatimuksia

Kirja vahvistaa aiempaa tietouttani, lukemaani, kuulemaani ja kokemaani. Metsäalan tietojen ja taitojen vieni kehitysmailhin on kuin 10-ottelu yleisurheilijalle – yhden lajin, esimerkiksi metsäalan hyvä hallinta ei paljoa auta, kun kohdemaan köyhyys tai maaseudun väestön pinttyneet elintavat, poliittinen epävakaus, korruptio, kuumuus ja monet kulttuuriset erot iskevät silmille.

Sitkeys ja kekseliäisyys ovat metsäalan kehityskonsultin menestymisen perusvaatimuksia. Tuloksia ei välttämättä kerry nopeasti ja niiden mittaaminen vasta vaikeaa onkin. VTT Juhani Koposen, kehitysmaatutkimuksen emeritusprofessorin artikkelin ”Metsäkehitysavun tuloksista ja pitkän ajan kehitysvaikutuksista” on kirjan kiintoisimpia ja rehti. Hän kirjoittaa Suomen ja Maail-

manpankin yhteishankkeesta, Kafubun sahasta Sambiassa: ”Hankkeen konsultti A. Ahlström Osakeyhtiö Oy kuori kermaa siinä määrin päältä, että valtionlaintarkastajat joutuivat muistuttamaan yhtiötä sovitusta toimintatavoista: Voittoa näissä hommissa saa tehdä, mutta ryöstää ei saa.” Hanke ehti tuskin loppua, kun saha paloi lähes käyttökelvottomaksi. Sahan palokin on osa syvää suomalaista metsäosaamista sekín.

Koulutuksen merkitys suuri

Kirja alkaa kiinalaisella sananlaskulla, joka tulee monta kertaa mieleen tekstejä samotessa: ”Jos suunnittelet elämää yhden vuoden eteenpäin, kylvä viljaa. Jos suunnittelet elämää kymmenen vuotta eteenpäin, istuta puita. Jos suunnittelet elämää sata vuotta eteenpäin, opeta ihmisiä.” Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimus- ja yhteistyö on oiva esimerkki pitkäjänteisestä metsäalan yhteistyöstä. Thaimaalaisia opiskelijoita tuli Suomeen opiskelemaan, töitä pauskittiin moniksi tohtorinväitöskirjoiksi asti. Oppia piti siirtämän sitten Thaimaahan takaisin, mutta metsäsektorisuunnitelmahanke törmäsi politiikkaan eikä ole edennyt. Sen sijaan Keniassa samanlainen hanke, sekin Jaakko Pöyry -yhtiön toteuttama, onnistui. Hankkeet olivat likimain identtiset.

Mongolian ja Venäjän tapaukset

Professori Kari Mielikäisen kirjoitus Mongolian metsäntutkimuksen kehittämisestä on hyvä esimerkki kirjan onnistumisista, tiivis katsaus on kiinnostava. Kansan luonne on suomalaiselle sopivan ”suoranuottinen”, avainhenkilöt kansainvälisiä ja kielitaitoisia asiantuntijoita. Ongelmiin törmättiin hankkeen toisessa osiossa eli siinä, kuinka siirtää tutkimustietoa käytäntöön. Metsäasioista vastaava ministeriö ei voinut siirtää nopeasti tutkimustietoa uusiksi metsänkäsittelyn ohjeiksi.

Kun lisäksi ”eräät Euroopan maat” ovat tukeneet maan metsälakien muuttamista luonnon monimuotoisuuden ja hiilivarojen suojelun suuntaan, oli jo muutaman tutkimusalan perustamiseen tarvittavien hakkuiden lupaa vaikea saada. Nyt yksityiset yritykset voivat saada hakkuulupia vain metsäpalon tuhoamiin metsiin. ”Kaukana ei ole ajatus metsäpalojen tietoisesta sytyttämisestä hakkuuoikeuksien saamiseksi”, Mielikäinen kirjoittaa.

Venäjälle perustettiin lähialueyhteistyön nimissä näyte- ja koulutusalueita metsänuudistamisesta, taimikonhoidosta ja kasvatushakkuista. Touhua esiteltiin lehdistölle, olin mukana lehdistölle järjestetyllä retkeilyllä ja karulta näytti. Iso osa erilaisille maapohjille perustetuista kuusen ja männyn viljelyn mallialoista oli vesakoiden vallassa matkalla unhon öihin. Joitakin kohteita oli perannut kuntoon hankkeessa ystäväystyneet suomalainen ja venäläinen metsämies talkootöinään. Retki oli kosteahko. Päätöslounaalla Venäjän puolen isonappisin mies kohotteli maljaa ja esitti jatkohankkeita ja niille rahoitusta. Suomen hankevetäjä vastasi maljamiehelle tyyliä touhun päättyneeksi ja vastuun näytealoista siirtyneen venäläisille.

Yksi korjattava asia hyvin niukaksi käyneiden metsäkehitysvarojen käytössä voisi olla maa-analyysi. En tarkoita savi-hiekka-moreenia vaan jos valtakunnan mentaliteetti tunnetaan entuudestaan lepuksi, niin ei rovon ropoa sinne. Metsänhoitaja Anna-Leena Simulan yhteenveto päättää kirjan onnistuneesti. Ei siitä välttämättä ilo hehku; tulevatpahan moninaiset vallanpitoon ja rahan haalimiseen liittyvät realiteetit esimerkein havainnollistettua.

Kiina tunkee kovalla voimalla ja isoin rahoin Afrikkaan. ”Köyhät köyhtyvät ja rikkaat rikastuvat”, tai ehkä sittenkin vallanpitäjien vastavoimat muuttavat tilannetta. Kirjan kuvitus on laadultaan hyvin epätasaista. Kehitysmaan edustajien nimien puuttaminen lukuisista lähikuvienkin kuvateksteistä yllättää tavanomaiseen lehtityöhön tottuneen.

Juha Aaltoila

